

5.ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

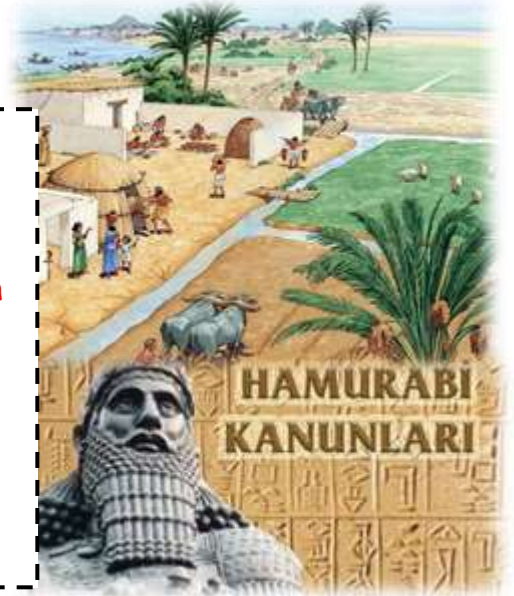
TOPRAĞIN MEDENİYETLERE VE YÖNETİME ETKİSİ

İlk Çağda Mezopotamya'da Toprağın Önemi ve Toprak Yönetimi

Mezopotamya Fırat ve Dicle nehirlerinin arasında bulunan ve verimli topraklara sahip bir bölgedir. Tarih boyunca insanlar buraya sahip olabilmek için savaşlar yapmıştır. Tarımda verimi arttırma ürünleri koruma toprak sorunlarını çözmek amacıyla çeşitli kanunlar çıkarmışlardır. Tarihın ilk anayasası olarak kabul edilen Hammurabi kanunların da "Eğer bir kişi işlemek üzere bir tarlayı teslim alır ve o tarladan hiçbir mahsul elde edemezse bu onun tarlada çalışmadığını ispatlar ve bu kişi, komşusunun yetiştirdiği kadar tahılı tarla sahibine teslim etmelidir." Denmiştir.

İnsanların hem toprak için mücadele etmesi hem de toprakla ilgili kanunlar çıkarması toprağın yönetime etkisini göstermektedir.

İlk Çağda Anadolu da Toprağın Önemi ve Toprak Yönetimi

İlk Çağ Anadolu medeniyetlerinin özellikle Hititlerin ve Friglerin ekonomisi toprağa dayalıydı. Bu uygarlıklar Toprağı hem bir üretim hem de yönetim aracı olarak kullanmışlardır.

Hitit kralları ülke arazisinin bir kısmını mülkiyet hakkını elinde tutmak şartıyla kullanım hakkını birtakım kişilere vermiştir. İşletme hakkı verilen şahıslar, elde ettikleri kârla atlı arabaların masraflarını karşılamışlar ve asker beslemişlerdir. Bu uygulamayı daha sonra diğer devletlere de örnek olmuştur.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

Ekonomisi tarıma dayalı olan **Firiglerde tarımı koruyan kanunlar** çıkarmıştır. Bu kanunlara göre öküz öldürmenin ve saban kırmanın cezası ölümdür. Ayrıca ekili araziye zarar vermenin cezası da ağırdır. Hem **Hititler hem de Firigler toprağı hem üretim hem de yönetim aracı olarak kullanmıştır.**

Orta Çağ Avrupası'nda Toprağın Önemi ve Toprak Yönetimi

Ekonominin temeli toprağı dayalı olan Avrupa'da **feodalite (Derebeylik) sistemi uygulanıyordu.** Bu sisteme göre **toprağın sahibi Senyör** adı verilen soyluların elindeydi. Geniş toprakların sahibi olan senyörler **toprağın ekip biçilmesinde serf** adı verilen köylüleri **kullanıyordu.** Köylüler toprağı ekip biçer gelirin **büyük çoğunluğunu toprak sahibine verirlerdi.** Senyörler serflerin üzerinde geniş yetkilere sahipti ve bir bakıma sahibi gibiydi. Bu kişileri karın tokluğına topraklarında çalıştırırdı. Serflerin güvenliğınden senyörler sorumluydu. Eğer toprak satılırsa toprağın üzerinde yaşayan serfler de satılmış sayılırdı. Orta çağ Avrupa'sında **toprak hem bir üretim hem de yönetim aracı olarak kullanılmıştır.**

15. ve 16. yüzyıl da **coğrafi keşiflerle** yeni kıtaların keşfedilmesi ve oradaki **altın ve gümüşün Avrupa'ya getirilmesi** sonucu **toprak zenginlik kaynağı olarak görülmemeye başlamış** ancak 19. yüzyıl da sanayi devrimi ile birlikte seri üretimin artması ve **hammaddeye ihtiyaç duyulması ile toprak tekrar önemli hale gelmiştir.**

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

Selçuklu ve Osmanlıda Toprağın Önemi ve Toprak Yönetimi

Geçmişte birçok devlette olduğu gibi Selçuklu ve Osmanlı Devleti'nde de toprağa bağlı bir ekonomik faaliyet olan **tarım halkın başlıca geçim kaynağıdır**. Devletin gelirlerinin de önemli bölümünü tarım faaliyetlerinden alınan vergiler oluşturuyordu. Bu nedenle yönetimi de önemliydi.

Hem Selçukluda hem de Osmanlıda **toprağın büyük bölümünün mülkiyeti devlete, kullanma hakkı halka** aitti. Bu arazilere **miri** arazi denilmektedir.

Miri (Devlet) arazi

Selçuklular da topraklar **has topraklar, vakıf toprakları, mülk toprakları ve ikta toprakları** olarak bölümlere ayrılmıştır. Has arazilerin gelirleri hükümdar ve ailesine aittir. Vakıf arazilerinin gelirleri medrese, hastane ve kervansaray gibi bilimsel ve sosyal yapıların ihtiyaçlarını karşılamak için ayrılmıştır. Mülk araziler devlet adamlarına başarılarından dolayı verilmiştir. **İkta toprakları ise mülkiyeti devlete ait olan işletme hakkı ise devlet görevlilerine ya da sivil kişilere hizmet ve maaş karşılığı verilen topraklardır**.

Osmanlı toprak sistemi **Selçuklu toprak sistemine benzer** özelliklere sahiptir. Bu uygulamaya **tımar (dirlik) sistemi** adı verilmiştir. Bu yönetim sisteminde **toprağın sahibi devlettir**. Fethedilen bölgelerdeki topraklar, devlete yararlılık gösteren **asker memurlara ve sivillere hizmetleri karşılığında** verilmiştir. Bu kişiler toprağı **işletme ve vergi toplama hakkına sahip olmuştur**. Osmanlı Devleti'nde **tımarlar arazinin gelirlerine göre has, zeamet ve tımar** adıyla bölümlere ayrılmıştır.

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

Selçukluda uygulanan **İkta** sistemi ve Osmanlıda uygulanan **Tımar (dirlik)** sistemine göre devlet toprakları devlet görevlilerine maaş karşılığı ya da asker ve sivillerden devlete yararlılık gösterenlere verirdi. Toprağı alan kişiler toprağın sahibi değil sadece kiracısıydı. Bu kişiler toprağı eker biçer gelirinin bir kısmı ile maaşını karşılar kalan kısmı ile devlete asker yetiştirirdi. Osmanlı da bu askerlere **Cebelu** ya da tımarlı sipahi denmektedir. Bu askerler savaş zamanı savaşa katılır diğer zamanlarda bölgenin güvenliğini sağlar ve vergileri toplardı. Bu sayede devlet para harcamadan devasa bir ordu kurmuş, ülkenin güvenliğini sağlamış ve vergileri kolayca toplamıştır. Ayrıca toprağını mazeretsiz boş bırakandan toprak alınmış başka birisine verilmiştir. Bu sayede topraklar boş kalmamış üretimde süreklilik sağlanmıştır.

Tımar Sisteminin Faydaları

- Tımar sahibi gelirin bir kısmı ile maaşı karşılanmış bu sayede devlet hazinesinden para çıkmadan görevlilerin maaşı ödenmiştir.
- Tımar sahibinin asker yetiştirme zorunluluğu vardı. Bu sayede Savaşa hazır büyük bir ordu devlet hazinesinden para çıkmadan oluşturulmuştur.
- Yetiştirilen askerler jandarma görevi yaparak bulundukları yerin güvenliğini sağlamışlar ve bu sayede para harcanmadan ülkenin güvenliği sağlanmıştır.
- Bu askerler vergi memuru görevi de yaparak bulundukları yerin vergisini toplamışlardır.
- Toprağı üç yıl ekmeyen den toprak alınarak üretimde devamlılık sağlanmıştır. Bu sayede ekonomik ıktıntı yaşanmamıştır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

18. YY. da tımar sisteminde bozulmalar meydana gelince 1839Tanzimat fermanı ile kaldırılarak özel mülkiyet yaygınlaştırılmaya başlanmıştır. Özel mülkiyet uygulaması cumhuriyet dönemi ile daha da yaygınlaşmıştır.

Cumhuriyet Döneminde Toprağın Önemi ve Toprak Yönetimi

Cumhuriyetin ilk yıllarında da Türkiye ekonomisi tarıma dayalıydı. **Atatürk " Millî ekonominin temeli ziraattir. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak olan programlı ve pratik çalışmalar, bu amaca erişmeyi kolaylaştıracaktır.** Sözü doğrultusunda

1923 te İzmir'de toplanan **Türkiye iktisat kongresinde** tarımı destekleyici kararlar alındı. Köylüden alınan **Aşar vergisi kaldırıldı** ve **ham maddesi tarıma dayalı sanayinin kurulmasına** destek verildi. **Ziraat Bankası yeniden düzenlenerek** çiftçiye verilen krediler artırıldı. Köylüye **tarım aletleri ve Kaliteli tohum** desteği verildi. Aynı zamanda **çiftçiye örnek olması için** Atatürk tarafından **Atatürk orman çiftliği** kuruldu.

Atatürk Orman Çiftliği cumhuriyetin ilk yılları ve günümüz

Atatürk Buğday tarlasında

Cumhuriyetin ilk yılları şeker pancarı üretimi

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÜRETİM VE YÖNETİMİN TEMELİ TOPRAK

Günümüzde **Artan nüfusla birlikte tarım daha da önem kazanmıştır. Az alandan çok verim almak amacıyla** tarımda teknoloji kullanımı giderek artmaktadır. Ülkemizde bulunan üreticiler de bu teknolojiler alanında eğitilmektedir. Bu teknolojilere **Mobil cihazlar ve Genel ağ üzerinden toprağın su ihtiyacını ve ortam sıcaklığını takip etme ve uzaktan sulama sistemlerini ve seraların sıcaklığını ayarlama, topraksız tarım teknolojileri, Uçan göz le (drone) tarlaları kontrol etme ve ilaçlama gibi çeşitli teknolojiler** örnek verilebilir.

Ülkemizde Tarımın Gelişmesi İçin Destek Veren Kurumlar

T.C Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)	Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)	Tarım Kredi Kooperatifleri	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	GAP İdaresi Başkanlığı	Ziraat Bankası
Amacı Tarım politikalarına yön vermek ve tarımsal destek sağlamak.	Amacı Bitki ve hayvan ürünlerini arttırmak, çeşitlendirmek ve kaliteyi yükseltmek.	Kuruluş Amacı Çeşitli ürünlerin destekleme alımlarını yapmak, fiyat belirleme...	Kuruluş Amacı tarıma destek vermek ve üreticilerin ekonomik menfaatlerini korumak.	Amacı Tarımsal sulama projeleri geliştirmek	Güneydoğu Anadolu projesi kapsamında çiftçiyi desteklemek.	Kuruluş Amacı çiftçiye ucuz kredi desteği sağlamak.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÜRETİM TEKNOLOJİSİ VE HAYATIMIZA ETKİSİ

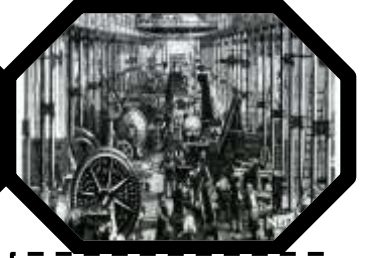
Avcı Toplayıcı Toplum

Üretimde İnsan ve Hayvan Gücü

Yel ve Su Değirmeni

Sanayi Devrimi

Düşünen bir varlık olan **insan** tarihi süreç içerisinde **sürekli kendini geliştirmiştir**. Avcı toplayıcı toplumdaki tarım toplumuna geçişle birlikte **ihtiyaçlarını kendisi karşılamaya** başlamıştır. Üretim teknolojisini ilk olarak tarımda kullanmış **toprağı ekip biçmek için çeşitli aletler (kazma, Orak, Tırpan, Çapa, Saban...)** icat etmiş **hayvan gücünden** yararlanmaya başlamıştır. Ürettiği **buğdayı un haline getirmek için yel değirmenleri ve su değirmenleri** yapmıştır. Unu hamur haline getirmiş **ekmek yapmak için fırınlar** yapmıştır. Artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılanamaya başlanmış ve **buhar gücü ile çalışan makineler** icat edilmiş **fabrikalar** yapılmış, **içten yanmalı motorlar** **Traktörler** icat edilmiş üretim hızla artmıştır. **Bu süreç insanı hem ekonomik hem de sosyal yönden etkilemiş insan hayatını birçok açıdan değiştirmiştir.**

İnsan ve Hayvan Gücü ile üretim

18. yüzyılda İngiltere'de üretim teknolojisinde devrim niteliğinde olan **Sanayi devrimi (İnkılabı)** ortaya çıkmıştır. **Sanayi devrimi sonucunda insan ve hayvan gücü yerine makinelerin gücü kullanılmaya başlanmıştır.** İlk olarak dokuma sektöründe ortaya çıkan makine kullanımı, kısa sürede başka alanlara yayılmış üretim anlayışını tamamen değiştirmiştir. **Bu değişim insan hayatını ekonomik ve sosyal açıdan etkilemiştir.**

Sanayi Devrimi ve Makine Gücü ile üretim

ÜRETİM TEKNOLOJİSİNİN DEĞİŞMESİNİN EKONOMİK VE SOSYAL SONUÇLARI

İnsan ve Hayvan gücü ile üretimden **makine gücünün** kullanıldığı sanayi devrimine geçilerek üretim hızlanmıştır. (Sosyal sonuç.)

Tarım Hayvancılık ve el sanatları gibi üretimden temeli tarım ürünlerine ve madenlere dayalı **sanayi üretimine** geçilmiştir. (Ekonomik sonuç)

Ulaşım kolaylaşmıştır. İnsanlar Demiryolu, Denizyolu ve hava yolunu kullanarak çok uzak mesafelere daha kısa sürede gidebilmişlerdir. (Sosyal sonuç.)

Tarım Hayvancılıkla uğraşan insanlar **dağınık şekilde** köylerde yaşarken **sanayi devrimi ile birlikte şehirlerde toplu halde yaşamaya** başlamıştır. (Sosyal sonuç.)

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÜRETİM TEKNOLOJİSİ VE HAYATIMIZA ETKİSİ

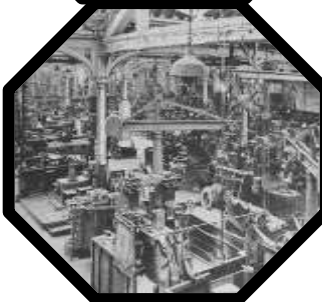
Üretim ve tüketim **Sanayi devrimi öncesinde az ve kısıtlıyken sanayi devrimi ile artmış, ürün fiyatları ucuzlamıştır.** (Üretimin artması açısından **Ekonomik** insan yaşamını etkilemesi açısından **sosyal** bir sonuçtur.)

Sanayi devrimi öncesinde üretimde insan gücüne ihtiyaç duyulduğu için **geniş aileler yaygınken sanayi devrimi ile çekirdek aileler** yaygınlaşmıştır. (**Sosyal sonuç.**)

Tarımda **insan ve hayvan gücü yerine tarım makineleri** (Traktör, Biçer...) kullanılmaya başlanmıştır. Bu insan gücüne ihtiyacı azalttığı için köylerde **işsizliği ortaya** çıkarmıştır. (**Sosyal sonuç.**)

Seri üretim arttığı için sanayileşen ülkelerde **ürün üretmek için hammaddeye ve üretilen ürünleri satmak için pazara ihtiyaç** duyulmaya başlandı. Bu durum **sömürgeciliğe** neden oldu. (**Ekonomik sonuç**)

Köyden kente göç ile birlikte **kentlerde konut yetersizliği, çarpık kentleşme, tarım ve orman alanlarının yerleşime açılması, su ve kanalizasyon sorunları gibi çeşitli altyapı ve üstyapı problemleri** meydana gelmeye başladı. (Sosyal sonuç.)

Sanayi devrimi sonrası **kömürle çalışan fabrikaların** artması sonucu **hava kirliliği** artmıştır. (Sosyal sonuç.)

Fabrikalarda çalışan **işçi sayısı artması** ile birlikte **işçi sınıfı** ortaya çıktı. (Sosyal sonuç.)

İşçiler zor şartlarda çalıştırılması, daha düşük ücret vermek isteyen patronların çocuk işçileri çalıştırmaya başlaması sonucu işçilerin haklarını savunan **sendikalar** ortaya çıktı. (Sosyal sonuç.)

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMANIN TEMELİ VAKIFLAR

İnsan toplum halinde yaşayan bir varlıktır. **Toplumsal hayat içerisinde aksayan bazı yönler mevcuttur.** Bu aksaklıkların giderilmesi için toplumsal **yardımlaşmaya ve dayanışmaya** ihtiyaç vardır. **Yardımlaşma ve dayanışma** toplumda yaşayan **insanları birbirine bağlayan bir değerdir.** Sosyal yardımlaşma ve dayanışma **günümüz** modern toplumlarında tesis edilen **sosyal yardım ve sosyal güvenlik uygulamaları** ile sağlanırken **geçmişte** İslam toplumlarında **vakıf müessesesi** tarafından gerçekleştirilmiştir.

Vakıf, bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları **servet veya gelirin bir kısmını gönüllü olarak kamu yararına harcama gayesiyle ortaya çıkarmıştır.**

Tarihte günümüz sosyal devlet anlayışı olmadığı için bu eksiği vakıflar gidermiştir. Vakıf kültürü insanoğlunun özünde var olan iyiliğin **insana, hayvana, bitkiye** karşılıksız yansımadır. **Topluma kalıcı eserler bırakmak ve insanlığa faydalı olmak, vakıfların kuruluş gayesidir.** Vakfetmek; kardeşlik, paylaşma ve şefkat gibi duyguların çoğalmasını sağlar. Birlik ve beraberlik duygularını güçlendirir.

Türk İslam toplumunda Sosyal devletin yapacağı **birçok hizmeti vakıflar üstlenmiştir.** Vakıflar **cami, medrese, kütüphane, şifahane (hastane), han, hamam, köprü, çeşme, imarethane (aşevi)** başta olmak üzere aklımıza gelen her alanda birçok vakıf kurulmuştur.

Su kuyusu
açtıran vakıf

Güvercinlik
yaptıran vakıf

Çeşme yaptıran
vakıf

Hayvanları besleyen
vakıf

Ağaç diken vakıf

Öğrencileri pikniğe
götüren vakıf

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMANIN TEMELİ VAKIFLAR

Vakıflar sayesinde

- Toplumda **yardımlaşma ve dayanışma** artmıştır.
- Toplumsal **birlik ve beraberlik** sağlanmıştır.
- Birçok hizmeti vakıfların yapması sonucu **devletin üzerindeki yük hafiflemiştir.**
- Vakıfların yaptığı hanlar hamamlar köprüler... sayesinde **ülke daha yaşanabilir bayındır** bir yer haline gelmiştir.

Atatürk vakıflarla ilgili '*Geçen sene arz etmiştim. Bu sene de tekrara mecburum ki vakıflar konusu önemlidir. Memleket ve milletin hakiki menfaati yönünden tetkik ve günün gereklerine uygun bir şekilde çözülmesi lazımdır, çok gereklidir.*' Demıştır.

Bu doğrultuda 3 Mart 1924'te vakıf işleri ile ilgilenen **Şer'iyye ve Evkaf vekaleti** kaldırılarak **vakıflar genel müdürlüğü** kurulmuştur. Vakıflar genel müdürlüğü günümüzde **Kültür ve Turizm Bakanlığına** bağlı olarak faaliyetlerini yürütmektedir.

Günümüzde Toplumsal Yardımlaşma ve dayanışma alanında vakıfların yanında çeşitli **Sivil Toplum Kuruluşları (STK)** kurulmuştur. Sivil toplum kuruluşları toplumun **eğitim, sağlık, bilim, çevre, yardımlaşma, sanat, spor, kültür...** gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuş olan **gönüllü** kuruluşlardır.

Sivil toplum kuruluşları:

- **Meslek odaları, vakıflar, dernekler sendikalar** olarak faaliyet yürütürler.
- Çalışmalar **gönüllülük** esasına göre yapılır ve **çalışanlar ücret almazlar.**
- Herhangi bir **kar maçı gütmezler. Masraflarını**, çalışmalarına destek veren **üyelerin bağışlarıyla karşılarlar.**
- Toplumdaki **yardımlaşma, birlik ve beraberlik** gibi duyguları arttırırlar.
- Kuruluşunda devletin rolü yoktur. **Gönüllüler tarafından kurulur.**

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMANIN TEMELİ VAKIFLAR

Türk Kızılay'ı

11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulmuş 1877'de "Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti", 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" adını almıştır. Kuruluşa "KIZILAY" adını Atatürk vermiştir.

Amacı:

- Afetlerde ve olağan dönemde ihtiyaç sahiplerine yönelik yardım sağlamak
- Toplumda yardımlaşmayı geliştirmek
- Güvenli kan teminini gerçekleştirmek

Yeşilay

5 Mart 1920'de "Hilali Ahdar" adıyla kurulmuştur. Daha sonra Yeşilay adını almıştır.

Amacı:

- Toplumda her türlü zararlı alışkanlıklar konusunda (Tütün, alkol, uyuşturucu madde, teknoloji, kumar vb.) bilgilendirmek
- Her türlü zararlı alışkanlıkla bilimsel yöntemlerle mücadele etmek ve önleyici tedbirler almak.

Darülaceze

1895 yılında Sultan II. Abdülhamid Han tarafından kurulu.

Amacı:

- Din, dil, ırk, sınıf ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bakıma muhtaç, yaşlı, engelli insanlara, sokağa terk edilmiş kimsesiz yavrulara hizmet vermektir.

Tema Vakfı

Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı ya da kısaca TEMA, 11 Eylül 1992 tarihinde İstanbul'da kurulmuş olan çevreci bir vakıftır.

Amacı:

- Erozyon, çölleşme ve doğal varlıkların korunmasıdır.

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK EDİNDİREN KURUMLAR

Bir ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel gibi alanlarda gelişmesinin temelinde iyi yetişmiş insanlar vardır. Tarihte ve günümüzde devletler alanında uzman meslek sahibi kişiler yetiştirmek için çabalamışlardır. Bu çabanın temelinde de gelişmiş eğitim kurumları ve usta çırak ilişkisi vardır. Çünkü bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe nitelikli iş gücü ihtiyacı karşılanır, iş gücü verimliliği artar, bilimsel ve teknolojik yenilikler hız kazanır. Buda devletleri ve toplumları geliştirir.

Geçmişten günümüze meslek edindiren çeşitli kurumlar kurulmuştur. Bular arasında:

Ahi (Lonca)
Teşkilatı

Medreseler

Enderun
Mektebi

Meslek
Liseleri

Halk Eğitim
Merkezleri

Belediyelerin, Ticaret ve
Sanayi Odalarının Kursları

Ahi (Lonca) Teşkilatı ve Meslek Edindirme

Türkiye Selçukluları döneminde yaşamış olan Ahi Evran (1171/1261) tarafından temelleri atılan teşkilattır. Osmanlı döneminde Lonca ismini almıştır. Ahilikle lonca arasındaki en büyük fark ahilikte sadece Müslümanlar varken loncada gayrimüslimlerde vardır. Ahilik, meslek kuruluşlarının (Kuyumcular, Terziler, berber, Marangozlar, ayakkabıcılar...) bir araya gelerek oluşturduğu örgütlerdir. Her şehrin her meslek kolunun kendi teşkilatı, gelenekleri ve meslek piri vardır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK EDİNDİREN KURUMLAR

Ahilik ve Lonca teşkilatı

- Esnaflar arasında **dayanışma ve yardımlaşma** sağlar,
- **Kaliteli ürünlerin** üretilmesini sağlar ve bunun için denetimler yapar,
- Usta çırak ilişkisi içerisinde **zanaatkâr yetişmesini** sağlar.
- Milli ve manevi değerlere bağlı **ahlaklı insanlar yetiştirilmesini** sağlar.

Ahilik ahlakına göre ahi nasıl olmalı:

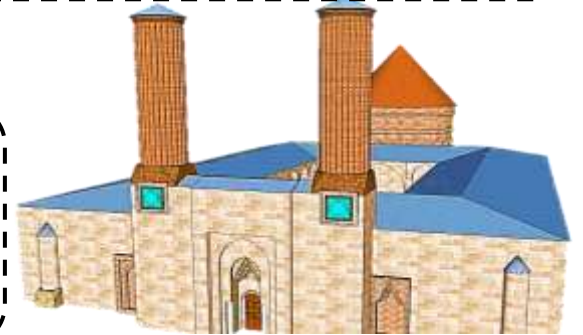
AHİ: Helal kazanç için çalışmalı, **eli açık ve cömert** olmalı, **ilim sahibi** olmalı, **edep**li olmalı, **misafirperver** olmalı ve ikramda kusur etmemeli, **güzel ahlak sahibi** olmalı, **namazı vaktinde** kılmalı, **haramlardan** kaçınmalı, **yalan** söylememeli, **kusurları örten** olmalı, **iyi arkadaş** seçmeli, **alışveriş adabına** uymalı, **mesleğini en iyi** şekilde yapmalı ve **temsil** etmeli...

Osmanlı devletinde lonca olarak devam eden ahilik teşkilatı Tanzimat fermanından sonra zayıflamış ve zamanla ortadan kalkmıştır.

Medreseler ve Meslek Edindirme

Ders verilen yer anlamına gelen medreseler günümüzdeki **ortaöğretime (lise) ve üniversitelere** benzetilebilir. Medreselerde ders veren **öğretmenlere Müderris**, **Öğrencilere ise Softa** denmektedir. Bu eğitim kurumlarında **dini ilimler** olan fıkıh, kelam hadisin yanında **pozitif ilimler** olan matematik, fizik, geometri dersler verilirdi.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK EDİNDİREN KURUMLAR

Medreselere Öğrenciler **zekâsı ve yeteneğine** göre buralara seçilir ve **ücretsiz şekilde** eğitim alırdı. Medreselerden mezun olan öğrenciler **hukukçu, müftü, müderris, kadı, kâtip, doktor, mühendis, matematikçi** gibi mesleklere sahip olabilirdi. Selçukluda **Nizamiye medreseleri** ile Osmanlıda Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'da yaptırılan **Sahn-ı Semân** Medresesi döneminin önemli medreseleridir.

Enderun Mektebi ve Meslek Edindirme

Enderun mektebi 2. Murat tarafından temeli atılan **saray okuluna** verilen isimdir. Buraya **öğrenciler devşirme sistemine göre seçilirdi**. Bu eğitim kurumunu **bitirenler** devlette **yüksek dereceli memur** (sadrazam, vezir, kaptan-ı deryâ, sancak beyliği) olurlardı.

Osmanlının son döneminde Devlet memuru yetiştirmek için **Mekteb-î Maarif-i Adliye** (1838) ve **Mekteb-i Ulûm-u Edebiye** (1839) adlı okullar açılmış, çeşitli alanlarda kalifiye elaman yetiştirmek için **Askerî Baytar Mektebi** (1842) **Ziraat Talimhanesi**(1847) **Sanayi Nefise Mektebi** (1882) gibi çeşitli okullar açılmıştır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK EDİNDİREN KURUMLAR

Cumhuriyetin İlanından Sonra Meslek Edindirme Kuruluşları

Millî mücadelenin kazanılmasından sonra ekonomik mücadele başlamış ve ekonominin temeli olan mesleki eğitime önem verilmiştir. 1934 yılında mesleki eğitim planı hazırlanmış ve planda çırak okulları, sanat ve orta sanat okulları, akşam sanat okulları, tekniker okulları, mühendis okulları ile gezici köy kursları açılmıştır.

Mesleki eğitimde amaç ise

- İyi Vatandaş Yetiştirmek,
- Nitelikli İnsan Gücü Yetiştirmek,
- Yükseköğretime Hazırlamak,
- İşe ve Hayata Hazırlamak olarak belirlenmiştir.

Meslek Liseleri

Milli eğitim bakanlığına bağlı olan meslek liselerinin amacı gençlerin ilgi ve yeteneklerine uygun bir meslek alanında; bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazanmaktır. Bu sayede hem ülkemizin ihtiyacı olan nitelikli iş gücü karşılanacak hem de öğrenciler daha yetişmiş bir şekilde yükseköğretimin ilgili bölümlerine hazırlanacaktır. Meslek lisesinden mezun olan bir öğrenci hem teorik bilgiye hem de uygulamalı eğitime sahip olduğu için alanında uzaman birey olarak mezun olmaktadır.

Meslek lisesi memleket meselesi olması dolayısıyla bir ülkede mesleki eğitim veren okullar ne kadar kaliteli olur ve iyi eğitim verirse o ülkede o oranda kalifiye iş gücü ortaya çıkar.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK EDİNDİREN KURUMLAR

Halk Eğitim Merkezleri

Milli eğitim bakanlığına bağlı olan Halk eğitim merkezleri **her yaştan** bireylere **kurslar** düzenleyerek mesleki ve sosyal-kültürel amaçlı bilgi, beceri kazanmaları, kişilerin boş zamanlarını olumlu faaliyetlerle değerlendirmelerini, bireylerin aldığı eğitimlerle gelirlerini artırmayı amaçlayan birer **yaygın eğitim** kurumudur.

Belediyelere Bağlı Mesleki Eğitim Merkezleri

Belediyeler bünyesinde faaliyet gösteren bu meslek edindirme kursları **her yaştan** bireylere hem sanatsal hem de mesleki eğitim vermeyi amaçlayan kurumlardır.

Meslek Odaları Tarafından Açılan Meslek Edindirme Kursları

Sanayi ve ticaret odaları tarafından **sektörün kalifiye iş gücünü karşılamak için** açılan kurslardır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GELECEĞİN MESLEKLERİ VE MESLEK TERCİHİM

Meslek bireyin hayatını devam ettirebilmek ve geçimini sağlamak için yaptığı sürekli işe denir. Meslek seçimi hayalle başlar ancak kendimizi ve çevremizi tanıdıkça somutlaşır. Meslek seçimi hayatımızın en önemli kararlarından birisidir ve geri kalan yaşamımızı tümünden etkilemektedir. Bu nedenle doğru meslek seçimi çok önemlidir. Kendine uygun bir mesleği seçen birey işini severek yapar mesleğinde başarılı olur ve mutlu bir hayat sürer.

MESLEK SEÇİMİ YAPARKEN DİKKAT ETMEMİZ GEREKENLER

MESLEK SEÇİMİ YAPARKEN DİKKAT ETMEMİZ GEREKENLER

- Seçeceğimiz meslek **ilgimize isteğimize yeteneğimize, kişilik ve fiziksel özelliklerimize** uygun olmalıdır.
- Seçeceğimiz **meslek severek yapacağımız bir meslek** olmasına dikkat etmeliyiz. Çünkü severek yaptığımız işte her daim başarılı oluruz.
- Seçeceğimiz **mesleği iyi tanımalıyız** mesleğin gerektirdiği eğitim şartını, mesleğin gelecekteki durumunu, bizim meslekten beklentimizi, mesleğin kazanç durumunu, mesleğin olumlu ve olumsuz yanlarını çok iyi araştırmalıyız.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GELECEĞİN MESLEKLERİ VE MESLEK TERCİHİM

Eskiden yapılan pek çok mesleğin (Nalbant, Kalaycı, Bakırcı, Semerci...) artık yapılmadığını görmekteyiz. **Günümüzde yapılan birçok meslekte ilerde olamayacaktır.** Bizler meslek seçimi yaparken bu bilinçle meslek seçim yapmamız gerekmektedir.

Teknolojinin gelişmesi, ihtiyaçların değişmesi gibi nedenlerden dolayı gelecekte birçok yeni meslek ortaya çıkacaktır. Bunlar arasında **İnsan DNA Programcısı, Robot Teknisyenliği, İklim Mühendisi, Yazılım Mühendisliği, Sosyal Medya Uzmanlığı, Beslenme Uzmanı, Tıp Mühendisi...** gibi meslekler sayılabilir.

GELECEĞİN MESLEKLERİ

Yazılım Mühendisi

Her türlü teknoloji alanında (Bankacılık, uzay, otomotiv, telekomünikasyon...) kullanılan bilgisayar sistemlerinin yazılım kodlarını hazırlayan ve bu sistemlerin uygulamasını yapan kişidir.

Matematiksel, yaratıcı ve analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme yeteneğine sahip kişiler bu meslekte başarılı olabilecektir. Yazılım mühendisliği bölümlerinden mezun olanlar yazılım mühendisi olabilirler

Havacılık ve Uzay Mühendisliği

Havada ve uzayda seyreden her çeşit aracın tasarlanması ve inşa projelerinin hazırlanması, üretilmesi, bakım ve onarım teknolojisi ve işletmesi konularında eğitim ve araştırma yapar.

Matematik ve fizik alanlarında yetenekli, yaratıcı düşünceye sahip, analiz yeteneği kuvvetli, sorunlara çözüm bulabilen kişilere uygun bir meslektir.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

GELECEĞİN MESLEKLERİ VE MESLEK TERCİHİM

Yapay Zekâ Uzmanı

Herhangi bir canlı organizmadan faydalanılmaksızın, tamamen yapay araçlar ile oluşturulan, insan gibi hareketler yapabilen makinelerin geliştirilme teknolojisi alanında çalışırlar.

Yeni teknolojilere ilgi duyan, karmaşık problemlerle uğraşmaktan zevk alan, sıkı çalışma temposuna ayak uydurabilen kişilere uygun bir meslektir.

İnsan DNA Programcısı

İnsan benzeri makineler yapma, insan ömrünü uzatan teknolojiler geliştirme üzerine çalışmalar yapmaktadır. DNA çalışmaları yaparak insanların hastalıklara karşı daha güçlü ve dayanıklı olmasını amaçlayan bu çalışmalar gelecekte daha da önem kazanacaktır. DNA programcılığı geleceğin meslekleri arasında yerini alacaktır.

Sosyal medya uzmanlığı

Bağlı olduğu kurumda sosyal medya üzerinden marka ya da isim bilinirliğini arttırmak, pazarlama faaliyetlerini geliştirmek ve satışları arttırmak için strateji planlama, uygulama ve izlemekle sorumludur.

İnterneti aktif olarak kullanabilen, iletişimi güçlü, yenilikleri takip eden, pazarlama ve halkla ilişkiler konusunda bilgili olmak gibi özelliklere sahip olmak gerekmektedir.

Mobil Uygulama Geliştiricisi

Mobil cihazlar için yazılım ve uygulamalar hazırlayan kişilerdir. Akıllı telefonlarda günden güne ortaya çıkan sağlık, oyun, iş, verimlilik gibi alanlarda uygulama tasarlayan, içeriklerini hazırlayan ve kullanıcılara hazır halde sunan kişilerdir.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM TEKNOLOJİ VE DEĞİŞEN DÜNYA

Sanayi devrimi öncesinde ürünlerin **üretilmesi ve tüketiciye ulaştırılması serüveninde insan ve hayvan gücü** kullanılmaktaydı. Zamanla nüfusun hızla artması ile bu şekilde üretim insanların ihtiyacını karşılayamaz duruma geldi.

Sanayi devrimi ile **insan ve hayvan gücünün yerini buharlı makineler** almaya başladı ve **üretim serüveninde değişimler** meydana geldi. Ardından **içten yanmalı motorların** icadı, üretimde **elektriğin kullanılması**, **bilişim teknolojilerinin ve internetin** üretim teknolojisine dahil olması ile **üretim anlayışı ve araç gereçleri kökten değişime** uğradı.

1.SANAYİ DEVİRİMİ

Su ve buhar enerjili mekanik üretim tesislerinin kullanımı

18. Yüzyıl Sonları

2.SANAYİ DEVİRİMİ

Elektrik enerjisi ile seri üretim yapan tesislerin kullanımı

20. Yüzyıl Başları

3.SANAYİ DEVİRİMİ

Üretimde bilgisayar ve dijital bilgi teknolojilerinin kullanımı

1970'lerin Başları

4.SANAYİ (D)EVİRİMİ

Bilişim teknolojileri ile donatılmış veri alışverişi ile entegre, otomasyonlu akıllı sanayi tesisleri

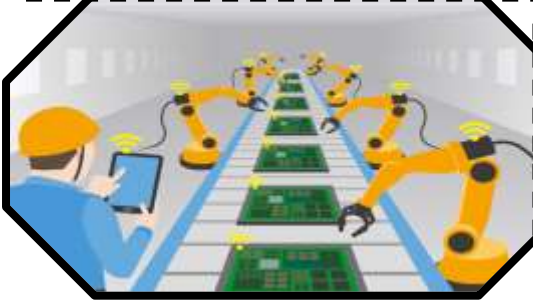
Bugün ve Yakın Gelecek

Sanayi devrimi ile başlayan üretim serüveninde yaşanan değişimler.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM TEKNOLOJİ VE DEĞİŞEN DÜNYA

ÜRETİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÖRNEKLERİ

Günümüzde **sanayi (Endüstri) 4.0** olarak adlandırdığımız bambaşka bir üretim süreci ile karşı karşıyayız. Bu üretim sürecinde **bilgisayarların kontrol ettiği makinelerin birbiriyle iletişim kurabilecek hatta tek bir bilgisayar insan beyni gibi bütün bir fabrikada bulunan makineleri yönetecek**, insanın yaptığı birçok işi robotlar yapacak hatta birçok üretim sürecinde insan dahi olmayacaktır.

Günümüzde dijital teknolojilerin katkısı **üretimde çeşitli değişimler** meydana gelmiş tarım sanayi ve hizmet sektörü gibi birçok alanda teknoloji kullanımı artmıştır.

Tarım ve Hayvancılıkta dijital dönüşümler çerçevesinde akıllı **Sera Takip Çözümü, Kümes takibi Uygulaması, Büyükbaş Hayvan Adım ve Lokasyon Takibi, Süt Ölçüm ve Takip Çözümleri, Balık Çiftliği Takibi, Topraksız Tarım, Akıllı Sulama Sistemleri, Akıllı Gübre...** gibi birçok mobil dijital çözümler üretilmektedir.

İhtiyacımız olan herhangi bir ürünü dijital ortamda modelini tasarlayıp **3D Yazıcılar** sayesinde üretebiliriz. Günümüzde 3D yazıcılar **sağlıktan mimariye, sanatsal tasarımlardan oyuncaklara, otomotiv parçalarından mücevhere, aksesuardan ayakkabıya** kadar birçok alanda kullanılmaktadır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM TEKNOLOJİ VE DEĞİŞEN DÜNYA

TÜKETİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÖRNEKLERİ

Üretimde değişimler olduğu gibi tüketimde de dijital teknolojilerin kullanımı ile değişimler olmuştur. Teknolojinin kullanılması ile alışveriş anlayışında değişimler meydana gelmiş, klasik alışveriş yerine e-ticaret artmıştır.

Mal ve hizmetlerin tanıtım, satış, sigorta, dağıtım ve ödeme işlemlerinin bilgisayar ağları üzerinden yapılması yani her türlü alışverişin internet üzerinden sanal olarak yapılmasına elektronik ticaret yani E-TİCARET denmektedir.

E-TİCARETİN FAYDALARI

E- ticaret sayesinde pazara, markete ya da mağazaya gitmeden yalnızca genel ağı bağlı bir araçla zamandan tasarruf ederek alışveriş yapmak mümkündür.

Gerçek mağazaya göre depolama sıkıntısı olmadığı için ürün çeşitliliği çok daha fazladır. Binlerce ürüne anında ulaşabiliriz.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM TEKNOLOJİ VE DEĞİŞEN DÜNYA

Alacağımız ürünün **kullanıcı yorumlarına**, ürünün **kullanıcıdan aldığı puana** bakarak ürün hakkında daha doğru ve objektif bilgilere sahip olabiliriz.

Alacağımız ürünün farklı e-ticaret sitelerinden **fiyatını karşılaştırıp** en uygun fiyatlı ürünü bularak tasarruf sağlarız.

Mağazaların belirli bir açılış kapanış saati olmasına rağmen **e-ticaret sitelerinin açılış kapanış saatleri yoktur**. 2/24 alışveriş yapılabilmektedir.

E-ticaret ile birlikte **kargo şirketleri, kuryeci ürün fotoğrafçılığı...** gibi birçok **yeni iş kolu** ortaya çıkmıştır.

E-TİCARET ZARARLARI

Alışveriş yapmanın kolay olmasından dolayı aşırıya kaçıp **bütçemizi** **aşabiliriz**.

Bilgisayarımıza ya da telefonumuza virüs bulaşması sonucu **şifremiz ve kart bilgilerimiz** başkalarının eline geçebilmektedir.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM TEKNOLOJİ VE DEĞİŞEN DÜNYA

Aldığımız ürün taşınma sırasında zarar görebilir.

Aldığımız ürün sanal mağazada gördüğümüz gibi olmayabilir. Büyük veya küçük ya da kalitesiz olabilir.

İstedğimiz ürün yerine farklı ürün gönderilebilir ya da sahte siteden alışveriş yaparak dolandırılabiliriz.

Aldığımız ürünün kargo teslim süresi olduğu için anında erişim sağlayamayız yada kargo yoğunluğundan dolayı geç teslim edilmesi.

